O umění, umělcích a hladové Pavlíně

Román s veselým koncem. Napsal Karel Leger.

"Nu! nu! nu! co děláš!" I tátovi, třeba hned, bylo nějak podivně okolo srdce. "Nech toho!" a ruku odháhl. "A podruhé neutloukej moji otcovskou hlavou zeď, rozumíš, ty synu nezdárný! je to škoda, musel jsem sedníkovi od správy zaplatit dva šesťáky. A teď pojď! Hej, páni bratří řezníci, zapijme to! na radost! platím!" Kolem ozval se ohlušující řev, tleskot, smích, volání slávy! všem se líbil tento výstup, který nebyl na programu, ale kterému snadně porozuměli. I starý Abraham a jeho syn zatleskali, a paní Žofii tekly proudem slzy po tvářích. Barborka hleděla na Tondu všecka uzardělá — myslila si, že ho hned poznala, jak vystoupil prvním pohledem, zastyděla se však a sklopila oči, aby nikdo neviděl, že se naň dívá.

Principál vida neočekávaný úspěch, už chtěl poslat Esmeraldu ještě jednou vybírat, když mistr Holoubek a řezníci chystali se, aby Tondu odvedli do hospody. — Proto rázně zakročil: "Pánové! pánové! představení ještě neskončilo, nemohu propustit pana Hanybala — jakživ jsem takového Hanybala neměl! — ještě ukáže dovednost svoji v efektní scéně s princeznou Esmeraldou a v némohře a ještě mnoho žertovného slavnému publiku předvésti chceme a proto prosím, račte posečkat —!"

"Ale já mám žízeň!" upřímně odpověděl mistr Holoubek a řezníci přizvukovali mu: "Půjdeme!" Tonda nerozhodně přešlapoval. "Chceš tady zůstat?" zeptal se ho tatík.

"Chci!" odpověděl. Najednou bylo mu tak veselo! celý svět by objímal, smát se mu chtělo. Nechal otce odejít. "Na shledanou!" si řekli. A pak maličkou princeznu vyhazoval jako míč z ruky do ruky, jen se jí sukýnky třepetaly, a ochočeného medvěda dělal, až diváci se váleli smíchem. Potom ještě principál přidal nějaké kousky, potěšen úspěchem dnešního dne — dřevěná truhla, jeho pokladnice ve voze pod plachtou, naplnila se hojně drobnými penízky. —

Lucku pustili, každý za krejcar směl si na ni sednout, ale každého shodila. Habaděj, nemotornější nežli kdy jindy, vyvolával divoký potlesk a smích, sotva se objevil. Měl oči zality slzami a tak pitvorně stahoval namalované tváře, že nikdo se nezdržel upřímného smíchu. Jenom maminka plakala, kdykoliv se naň podívala.

I principál překonával sám sebe, vtipem sršel, vzletně promlouval k obecenstvu a nikdo netušil, že se loučí —

Představení protáhlo se až do soumraku, po sedmé hodině zapadlo slunce. Rozsvítili lucerny, principál zapálil bengál a maličká Esmeralda naposled jako veverka vyšplhala se na provaz ve výšce od stromu ke stromu napjatý. Jako obláček růžový a lesknoucí se perlami vznášela se posílajíc hubičky na všechny strany. Zraky všech upřeny byly na ni. Habaděj umdlený seděl skrčen na zemi u kolovrátku, opíral bradu o kolena dlouhých nohou a díval se. Jedinou hubičku, kdyby poslala jemu! vidí jej přece s výšky, a to Bůh ví kam hubičky rozhazuje! Tonda Hanybal vědom si toho, že on je hrdinou dnešního dne, rozkročen, s rukama furiantsky v bok opřenýma, s úsměvem pozoroval veverčí skoky její. Hle, jak to dovede, maličká! jako by ve vzduchu se vznášela! opravdu jako obláček! Kývá jí Tonda hlavou na pozdrav a Esmeralda směje se naň — aspoň se mu tak zdá.

Principál přihodil znova hrstku bengálu, rudá záře vyšlehla až nad vrcholky topolů. A teď opravdu Esmeralda stojíc na jedné noze nahnuta nad propastí hledí na Tondu a posílá mu hubičky oběma rukama. Jistě jemu. A kloní se, jako by seskočit chtěla. Bezděky rozpřáhl náruč, ačkoliv ví, že čtveračka neseskočí. Hle! jako veverka běží zase dál po neviditelném provaze — už, až jej přeběhla skorem. Najednou tlumeně, úzkostlivě vykřikla a jako by se obláček utrhl s oblohy, střemhlav klesá. Provaz zasvištěl, spadl s ní —

Ještě že tu Hanybal stojí! Zachytil ji, nic se jí nestalo. A Tonda se směje překvapen, houpaje v náruči maličkou princeznu, která leknutím zavřela oči.

Principál zbledlý ptá se tiše: "Co se stalo? co se stalo?" — Provaz se přetrhl a kdyby nebylo tam Tondy, Esmeralda by se zabila. I Habaděj vyskočil — Ale obecenstvo neví, netuší pranic, myslí, že to byl smluvený, odvážný kousek, tleská a křičí! Esmeralda se už vzpamatovala, klaní se, děkuje, posílá polibky, a Tonda nevěda, jak děkovat, posílá taky polibky na všechny strany.

"Provaz se přetrhl, tatínku!" Esmeralda šeptá otci ještě s leknutím úsměvem se obecenstvu klaníc.

"Vidím! ale byl přece zdravý a pevný!" šeptem jí odpovídá principál, chvěje se posud leknutím, ale jako by nic, děkuje obecenstvu za hojnou dnešní návštěvu. Konec představení — bengál dohasíná, obecenstvo s křikem a veselým smíchem rozchází se a rozbíhá.

Principál zvedl konec provazu, prohlíží jej. "Pojďte sem!" zavolal Esmeraldu i Hanybala s Habadějem, "podívejte se! je přeříznut, ne přetržen!" Zamračen se zaťatými zuby rozhlédl se do šera pod topoly. "Který ďábel to udělal!" zahučel.

"Vsadil bych se — to ten mouřenín, pohan prokletý!" šeptem pronesl domněnku Habaděj. Esmeralda přikývla hlavou.

"Kde je?" zvolal Tonda a vyskočil, jako by se chtěl rozběhnout.

Principál mávl rukou. "Kdež je mu konec! nebude čekat za odměnu, ale neujde jí, pohan mohamedánský! Však já jej —!" pohrozil do prázdna.

Šeřilo se. Hvězdy vyskakovaly jako zelené jiskřičky na nebi. Po návsi ještě bylo živo, kolotoč s koníčky jezdil ozářen, barevnými lampičkami ověšen. Z hospody zaznívala hudba.

"Půjdu tam! čekají na mne!" řekl si Tonda.

V té chvíli ocitl se už Habaděj v náruči své matky. Přiběhla uplakaná, ale zarděná štěstím, ovinula mu lokty kolem krku, líbala jej. "Teď už jsi zase můj, synáčku!" šeptala, "vrátíš se domů ke mně, budeme zase spolu, jako bývávalo!" Habaděj stál, objímat se nechal, polibky nevracel, — jako dřevěný panák! řekl by principál. A byl tak směšný ve svém mumraji, zabílen hlinkou, ukrutně směšný, jako za oněch okamžiků, kdy s plným úspěchem svým vystoupením vzbuzoval nadšený potlesk a divoký řehot malých i velkých diváků. V jeho srdci byl podivný spor citů, dětinská láska v něm zápasila s osudným kouzlem nějakým, touha po tichém štěstí v náruči mateřině s vírem omamných přeludů. Téměř zoufale ohlédl se po Esmeraldě.

Starý Abraham Perkus klepal principálovi na rameno. "Dobře to bylo, mistře! znamenitě! Sám neviděl jsem už dlouho tak zdařilé představení. A výstup s Hanybalem a s jeho tátou! — sám jste to vymyslil? — byl originelní, přímo skvostný. Hezky oba zahráli — na tátovi — kde jste ho sebral? — bylo vidět, že ještě asi málokdy vystupoval v podobné úloze, ale tužil se. Já tomu rozumím a můj syn, Oskar, teprve! On píše do světových žurnálů a povídal — co jsi povídal, Oskare?"

"Že slečna Esmeralda bude ozdobou největších divadel!" odvětil mladý pán s hlubokou poklonou k maličké princezně. — "Škoda je jí pro takovouhle českou ves!"

"Ale co jsme ujednali v poledne, na tom zůstaneme, mistře!" pokračoval Abraham, drže principála za knoflík kazajky. "Vozy, koně a všechno, co máte, převezmu já — mám kupce, slušnou cenu a beze všech soudů vám hotově vyplatí. Strhnu si ovšem svůj dluh a úroky, ale ještě vám zbude dost, abyste začal nového —"

Tu zatřepetal principál podivně hlavou a zasmál se.

"Kdybyste jen chtěl, mohl byste žít jako pán — však jsme vám to již vyložili s Oskarem. Slečna Esmeralda je talent, veliký talent a my hledáme a sbíráme talenty, podporujeme je. — Já začal jen tak — v malém — ale můj syn, Oskar, uvidíte, povede to ve velkém, jak jen bude millionářem."

Principál neodpovídal.

"Škoda, že si nedáte říci! Slečna Esmeralda hned — ještě do týdne — mohla by vystoupit na velkém jevišti ve Vídni. Jste nerozumný, že kazíte její štěstí — a své též!" Ještě důvěrně cosi mu šeptal do ucha, ale principál jen hlavou vrtěl a zářivě blýskal očima.

Mladý pán s úsměvem sladkým lichotil Esmeraldě — ve světle shasínající lampy, zavěšené na stromě, stála s hlavou sklopenou a špičkou střevíce ryla do písku. — "Slečno, vaše nadání — esprit a chik — fenomenální zjev!" slyšela jednotlivá slova, ale nerozuměla a zívla, otvírajíc maličko rozkošné rty.

"Tohle jsem už slyšela, stokrát. Co s tím?"

"Co s tím? slečno, s takovým talentem!" rozohnil se nadšený ctitel umění. "Kdybyste chtěla! zlato a diamanty pršely by vám k nožkám. Neboť —" Zívla opět a mladý pán zapomněl, co chtěl říci. Ale začal znova: "Dovolte, abych vám otevříti směl cestu ke slávě a štěstí. Docela nezištně, rozumí se. Je mým potěšením vyhledávat mladé talenty. Líto je mi, vidím-li, jak mnoho talentů ztratí se jen proto, že nikdo se jich neujme. A tady u nás v Čechách je tolik talentů! Uměleckých talentů, politických a jiných a jiných, klopýtáme téměř o ně. A ztrácejí se, mizejí, aniž by se uplatnily. Neníli to veliká škoda pro národní hospodářství? Jenom těch politických talentů co u nás zajde — nezívejte slečno, prosím! Až budu millionářem — ah, jenom tak několik millionů mít —! v bohatství je síla a moc, millionář, toť jako moderní čaroděj, všechno může, co chce, třeba zázraky dělat. Až budu millionářem, vystavím školu pro výchovu talentů všeho druhu a všech směrů — ovšem že ve Vídni. — Co tomu říkáte, slečno?"

"Počkám, až budete millionářem."

Panu Perkusovi mladšímu spadlo překvapením sklíčko s oka. "Odpusťte, slečno — millionářem jistě budu, povede-li se mi získat deset — ne! jenom pět takových drahokamů uměleckých jako jste vy — říkám to upřímně. A tedy upřímnost za upřímnost: chtěla byste svěřit svůj talent mé protekci? Jsem dobře znám se všemi řiditeli velkých divadel a kritiky o nových zjevech v uměleckém světě píšu sám — chtěla byste? Ale vy mne neposloucháte!"

"Poslouchám. Co jste povídal?"

"Chtěla byste jít se mnou do Vídně, otevru vám brány dvorního divadla —" Esmeralda zamžikala očima, jako by se najednou podívala do prudkého světla. — "Chtěla byste — jít se mnou?" šeptal mladý pán a hlas drobátko se mu chvěl. "Nemějte žádných obav, jsem poctivý muž, nechovám žádných nekalých úmyslů, aniž toužím po lichvářském zisku. Já jen z čisté lásky k umění — vašeho talentu je škoda — zakopaný poklad! Nejméně pět tisíc ročně počítáme-li průměrně — a skvělá budoucnost! Nuže? Poslechnete mé rady? Tatínka principála se nebojte, dá si říci, zaplatíme mu. A konečně neopustíte ho — budete jej podporovat, až budete slavnou a bohatou. — Nuže?" Čekal dlouho marně na odpověď. "Půjdete se mnou? rozmyslete se!"

Patrně se už rozmyslila, potřásla hlavičkou, kopla střevíčkem do písku, až se rozletěl a podrážděně odsekla: "Zeptejte se Habaděje!" Zatočila se a lehkým skokem zmizela kdesi za plachtou. Ustrnule díval se za ní mladý pán. Pak vtiskl si k oku sklíčko a ohlédl se po Habadějovi. Setkal se s jeho zářivým pohledem — přes rameno plačící matky díval se Habaděj strašlivý v masce blázna. Pan Perkus pokrčil rameny, vzdychl a podíval se na hodinky: "Čas, abyhom šli!" řekl otci Abrahamovi.

"Hned, synáčku! Tedy, jak se rozhodnete, mistře principále?" Abraham ještě držel principála za knoflík.

"Dobře! dobře!" netrpělivě bručel principál. "Uvidíme! rozmyslím se do zítřka!" a šibalský úsměv se mu na tvářích sotva mihl. "Ještě vám posledně zahraju — no, ovšem, že zahraju! Zítra je svátek!"

"Budiž, tedy ještě jednou zahrajete — naposled —"

"Naposled! A teď, s Pánembohem, pane Abrahame! Hej, Hanybale! Kde jsi?" — principál měl na pospěch — "že už je v hospodě? Jak by nebyl! Habaději! Opatři koně Pavlínu ještě nakrm, shasni lampy a hlídej!" Tohle už křičel z daleka, pospíchaje k hospodě za hlasem hudby.

Páni Perkusové cosi potichu si povídali a odcházeli. Též paní Žofie chystala se k odchodu, ale nemohla se rozloučit se synáčkem, stále a stále jej objímala, nerozhodně učinila několik kroků a vracela se. "Synáčku zlatý! —" Synáček mlčel. Slzy mu vyschly v očích, jenom srdce v prsou divoce mu bilo.

"Tedy jdu již! Pán Bůh tě opatruj, synáčku drahý! — ale vždyť mohl bys jít se mnou, ne?" řekla prosebně. "U dobrých lidí mám zamluvený nocleh, mohl bys jít se mnou spat —"

"Nemohu!" určitě a skoro tvrdě odpověděl, "slyšela jste, maminko — musím koně obstarat — jsem tu sám, nemohu se vzdálit."

Udělala mu křížek na čele. "Tedy s Pánem Bohem, synáčku! zítra už budeme — pospolu. — A ještě budeš hrát zítra!" Znova se rozplakala. "Ne, nechci to už vidět, tak mi tě bylo líto, ubohý synáčku!"

Sehnul hlavu a rty upřímně přitiskl na hubenou její ruku, že cítila, jako když řeřavý uhlíček tam položí. Vzdychajíc odcházela, šátkem tvář otírala — ještě však se vrátila — přešlapovala, otálela a konečně ostýchavě se zeptala: "A co ta —?"

"Kdo?" — "Ona — maličká komediantka —" Chtěla mu vidět maminka do očí, ale synáček vyhnul se jejímu pohledu.

"Esmeralda, myslíte? Spí — co by dělala —"

Ještě jednou jej požehnala křížkem. "Pánbůh tě opatruj, děťátko!"

Konečně odešla. Sešeřilo se už. — Habaděj díval se, jak maminka odchází — cosi jej dusilo, svíralo mu hrdlo, chtěl by se rozběhnouti za ní, chytit ji, zlíbat — byla tak shrbená, tak ustaraná, utrpením zlomená.

* * *

XIV.

V hospodě bylo živo a hlučno jako v úle, když se včely rojí. Hudba hrála, sklenice napěněny chřestily a cinkaly po stolech, uprostřed šenkovny pod lampou v úzkém kole točilo se neúnavně několik párků v horku, v dusnu a v tabákovém dýmu. Rozvířené sukně zvedaly prach, holky visely chasníkům na hrdlech jako klíšťata. Sotva unavení muzikanti ztichli, zuřivým dupotem tanečníci vynutili si novou písničku.

Starý Holoubek se rozdováděl. Zpíval s hudbou a neuměl-li písničky, broukal podle noty nebo sám skládal slova k ní, jako: "Vesele jen, páni bratři, vesele, vždyť je zítra neděle!" A kouřil doutník, který do polovičky už rozkousal, pil a dával připíjet všem po řadě a čtvrtého kolena, ale odpustil spocen — tokrát už vypravoval nesouvisle o Tondovi, jak ho, kluka nezdárného, proklel do třetího a čtvrtého kolena, ale odpustil mu, protože je kluk po tátovi. A šenkýřku malou a buclatou štípal do ramena, kdykoliv se mihla kolem, až kvičela. Zavládla divoká sváteční nálada pod nízkým trámovým stropem.

Jenom Barborka Nováková seděla smutně a strnule za stolem. Mistr Holoubek ji donutil, že vešla taky do hospody — jen na okamžik, hned odejdou, doprovodí ji domů, sliboval — ale chvíle ubíhala za chvílí, a Barborka nevědouc, co si počít, seděla zamklá a vzpomínala, že její psi s vozíkem čekají venku a vyjou nedočkavě. Řezníci a sousedi podávali jí sklenice, aby připila. Sotva ulízla jen tak, aby nikoho neurazila. Dívala se dokola na tanečníky, jak se to tam chumelí. Nikdy netančila, a bylo jí divno, proč ty holky tak zběsile se točí. Několikráte zatáhla mistra za rukáv. "Mohli bychom už jeti domů, strýčku!" Ale Holoubek nechtěl rozumět. Ještě jen jednu dával si nalít.

Přišel Tonda, sotva se převlékl, ještě u vesty zapínal knoflíky, sotva na dvoře pod pumpou smyl s obličeje stopy bývalého Hanybala. S úsměvem stanul na prahu rozhlížet se. Otec Holoubek zvedl sklenici a vykřikl: "Sem, kluku! no pojď! napij se! žízeň máš, viď? napij se! A tuhle Barborku provedeš — sólo ti dám zahrát!" — Barborka strnula, oči sklopila. Po tvářích rozlil se jí ruměnec a zase bledla a rty se jí chvěly, jako by plakat chtěla. Ale Tondu obklopili všichni, kdo tu byli, hudba zahrála slavnostní tuš, vodili jej od stolu ke stolu, podávali poctu, plné sklenice se zvedaly, až bílá pěna stříkala. Hrdina dne! — a byl si toho vědom. Smál se a pil a starý tatík chodil za ním, říkal: "Kluk! to je kluk!" a konečně objal jej kolem krku jednou rukou, druhou zvedl nad hlavou, prsty zaluskal, podpadkem zadupal. Křičel: "A my jsme Holoubkové! Tondo, viď, kluku, že jsme Holoubkové!"

Zatím došel i principál Šembera, bavil společnost žertovným říkáním a kouzelnými kousky. Barborka oddychla, zapomněli na ni, nikdo si jí nevšímal. Vstala a nepozorovaně chtěla se od stolu vytratit. Slyšela pod okny své psy výt.

V tom, jakoby to tušil, mistr Holoubek se ohlédl. "A teď, páni muzikanti, zahrajte sólo! Vezmi, Tondo, Barborku — je to hodná holčina — provoď ji. Sólo, páni muzikanti!"

Tonda poslušně pokročil k Barborce. Zesinala, nohy pod ní klesaly, neměla tolik síly a odvahy, aby odřekla. Když ji vzal kolem pasu, opřela se naň bezděky, aby neklesla.

Mistr Holoubek pokyvoval spokojeně hlavou. "Tak! tak! sluší vám to, povídám. Tondo, lepší ženy nenajdeš. Barborka je jako zlato!" Srdce Tondovo bylo náladou dnešního dne tak rozměklé, že kdyby mu poručil, aby hned s Barborkou klekli k oltáři, poslechl by. Jen se usmál na tatínka a pevnou rukou vedl ustrnulé děvče do kola. Tanečníci jim ustoupili, hudba zahrála sólo. Zatočil se s Barborkou, ale sotva ji udržel, klesala, neznajíc taktu, sotva nohy zvedala, hlava se jí závratí zamotala. "Neumím tančit!" pošeptala mu. Přece s ní několikrát v kole zatočil, vyzvedl ji od země, až sukně se jí rozletěly. Zamhouřila oči. Ozval se hlučný potlesk a už zase nedočkavá mládež naplnila kolo.

"Doveď mne ven!" prosila šeptem Barborka. Ze dveří za nimi vyběhl mistr Holoubek. "Co? co?" ptal se. "Snad nechceš odejet?"

"Proč bych nemohla? — pojedu sama."

"Ne! Tonda tě doprovodí, když na mne nechceš čekat," rozhodl mistr. "A domluvte se cestou!" řekl šibalsky, "no, rozumíte? Byl by z vás hezký párek. Slyšíš, Tondo? doprovoď Barborku a domluv se s ní. Lepší ženy nenajdeš!" Řekl to velmi určitě, zasmál se. "Nu, jeďte! šťastnou cestu!" A vrátil se do hospody.

Venku byla už noc tichá, teplá a jasná, nad kostelem stál měsíc, hvězdiček jako máku. Na návsi pusto, jen tu a tam u vrat bělela se nějaká zástěrka. U kostela pod lípou spal ponocný. Barborka přikročila k vozíku, který tu čekal, zapřažení hafani radostně vyskočili. Pohladila Tygra po hlavě a řekla nedívajíc se na Tondu: "S Pánembohem!"

Seděla už ve vozíku. "Ne, Toníčku. Proč bys jezdil?" Smutně to znělo. "Špatnou zábavu se mnou bys měl. Zůstaň a tanči, jsou tam jinačí děvčata." Tonda pamětliv tatínkova rozkazu, chtěl něco namítat. "Ne, Toníčku, k ničemu to není, nejsem pro tebe!" Zdálo se mu, že zavzlykla a v té chvíli bylo mu líto ubohé nehezké dívčice.

Vzal ji za ruku. "Proč nechceš, abych s tebou jel?"

"A tak —" zvedla k němu bezbarvé oči, v měsíčním světle se zaleskly a byly zality slzami. "S Pánem Bohem, Toníčku!" Až nějak se mu srdce sevřelo, opravdu líto je jí, hodná je.

"Tedy sama pojedeš?" — "Sama!" — Naklonil se, vzal její hlavu do dlaní (vlněným šátkem už si ji zakryla) a políbil ji na čelo, na obě oči. Cítil, jak se zachvěla. "S Pánembohem, Barborko!" A ještě na rty — sevřené, studené jako led. Neopětovala jeho polibku. —

Odvrátila hlavu, švihla bičem psy. Tygr a Brok letěli zuřivě štěkajíce po návsi. Odjížděla Barborka do měsíční noci, hlava se jí točila, a smutno, smutno bylo mladému srdci. Rozpálily se studené rty nezvyklým polibkem. Dlouho trvalo, nežli v nočním chladném vzduchu nabyla opět klidu. Barborka byla moudrá, rozumná dívčina, věděla, že není k lásce zrozena, ale ještě po mnoho dní na očích i na rtech cítila hřát polibení, které ze soucitu bylo dáno —

Tonda se díval za vozíkem, až zmizel. Pak pohlédl po hvězdnatém nebi, poslouchal, jak v hospodě hraje muzika: "Co pak je to za řezníka s tou bílou zástěrkou —" Zapomněl na Barborku. Bylo mu tak veselo, tak do výskotu, do tance, do skoku, zdálo se, že dnes bude nějaká divoká noc, až bory se budou zelenat. Ať se zelenají! Pohodil hlavou, zahvízdl písničku s hudbou a chtěl se už vrátit do hospody, do tance se dát. Když v tom zaslechl z daleka temný výkřik.

Naslouchal. Nebylo to takové laškovné vyjeknutí, jako když se brání děvče dotěrnému milenci. Úzkostlivě to zaznělo. A opět! Pod topoly!

Vzpomněl na principála, jak řekl, že plachty zvedne, protože jsou tu žraloci (Tonda tušil, kdo jsou ti žraloci). Ale principál byl ještě v hospodě a pil na účet dobrých lidí. Co se děje v černém stínu pod topoly, u vozu? Nerozmýšlel se dlouho, rozběhl se tam.

Tohle se tam dělo: Když Habaděj rozloučil se s maminkou, zoufalým pohledem vyprovodil ji, dokud nezmizela potácivým krokem v šeru večerním, zavzlykal, za hlavu se chytil. Ale jen na okamžik propadl té bolestné náladě — vzmužil se, zaťal zuby, otřel oči, pospíšil k potoku, umyl se, strhal se sebe pestrý mumraj šaška a převlékl se. Pak opatřil koně, pomazlil se s nimi, Šemíka políbil na hlavu a jankovitou Lucku pohladil, do ucha jí zašeptav, že odpouští, kolikrát jej shodila, kolikrát kopytem zasáhla, zuby mu do ramene vtiskla. Všechno dělal se zimničním chvatem, s úsměvem dítěte. Dlouho se loučil s Pavlínou, naházel jí celou zásobu drobných rybek a bochník tvrdého chleba.

"S Bohem, Pavlínko!" řekl. Podívala se naň velkýma rozumnýma očima — v zubech rybičku — jako by se ptala: "Kam jdeš, Habaději? Jdeš tam k severnímu moři, kde hranic a břehů nemá širý Oceán? Vezmi mne s sebou!" Teskno mu bylo. Což ví sám, kam půjde? Papoušek zakřehotal cosi — neměl rád drzého toho ptáka, zkaženého lidmi, od kterých naučil se nezpůsobům. — Habaděj ještě jen zadeklamoval Pavlíně: "To skřivánek byl, jitra hlasatel, ne slavík — buď musím odtud jíti, bych živ byl, nebo umru meškaje —" a shasil všechna světla.

Pod topoly ležel stín, měsíční záře chvěla se v zelených větvích, jako když stříbrné penízky do tmy rozhází, padala dlouhými pruhy po hladkých kmenech, smekala se dolů ke kořenům, v podupaný trávník.

"Esmeraldo!" zavolal tiše. Žádná odpověď. "Esmeraldo!"

"Nevidíš mne?" ozvala se najednou maličká princezna. Seděla na oji a zrovna paprsky měsíční míhavé — jak lehký větřík ve výšce zakolísal větvemi — padly na ni, od hlavy k drobným nožkám ji ozářily. Shodila už gazové sukýnky, převlékla se do všedních kartounových šatů, pláštík měla přehozený na ramenou, zapínala jej.

Se zatajeným dechem přiblížil se k ní. "Esmeraldo! pamatuješ, co jsi řekla? Utečeme —!" zašeptal.

"Jsem připravena!" odpověděla klidně. "Utečeme — chceš-li."

"Chceš?"

Dlouho mlčel. "A kam?" bázlivě se otázal.

"Kam?" Princezna pokrčila rameny. "Což já vím? Kamkoliv, kam chceš. Půjdeme jako ti dva v pohádce, jak se jmenovali —? — Petřík a Boženka. Půjdeme za světýlkem, snad nalezneme dobrého kouzelníka. Jen řekni, a rozběhneme se pr tamhle tě mezi někam daleko do světa!"

Zamyšlen díval se mladý hoch, jak za potokem lán pozdní pšenice vlní se v měsíčním světle, mez vedle ní někam do dálky se táhne bez konce, jako temná pěšinka osudu. Rozběhnout se po ní! Kam? Cítil, že ztrácí odvahu. Uhodla to Esmeralda, usmála se, pohladila jej po tváři.

(Pokračování.)